

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
(В МЕЖАХ ФОРУМУ З
ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ,
ВЕТЕРАНОК ТА ЧЛЕНІВ ЇХ
СІМЕЙ «РІВНЕНСЬКА
ЄДНІСТЬ»)

Рівне

27-28 лютого 2025

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

РІВНЕНСЬКА
ОБЛАСНА
ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ

ПСИХОЛОГО-
ПРИРОДНИЧИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
РДГУ

Соціально-психологічна реабілітація ветеранів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, проведеної в межах Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність» 27-28 лютого 2025 року / Упорядники проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова, проф. В. Безлюдна. Рівне, РДГУ, 132 с.

2. Лісовський П.М. Військова психологія: методологічний аналіз: навч. посіб. Київ: Кондор, 2021. 290 с.
3. Пузирьов Є., Ізвєков В. Бойовий стрес та його наслідки для військовослужбовців. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. Том 34 (73) № 1, 2023. С. 203-209.
4. Тараненко Р, Титаренко Ю. Синдром вигорання у військовослужбовців: етіологія, ознаки, психодіагностика, корекція, профілактика. Кропивницький: НВЦ УІАТАП, 2024. 5 с.
5. Хайрулін О.М. Психологія професійного вигорання військовослужбовців: [монографія] / Олег Михайлович Хайрулін; за наук. ред. А.В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 220 с.
6. Maslach C. The truth about burnout: How organizations cause personal stress and what to do about it / C. Maslach, M. P. Leiter. – San Francisco: Jossey-Bass publishers, 1997. 156 p
7. Professional Burnout:Recent Developments InTheory And Research / eds.:W. B. Schaufeli,C. Maslach,T. Marek. –London:Taylor and Francis, 1993. 293 p. (Seriesin applied psychology:social issues and questions).

Ivashkevych Eduard

*Doctor of Psychology, Professor, Professor of the Department of
General Psychology, Psychodiagnostics and Psychotherapy of
Rivne State University of the Humanities*

Kharchenko Yevhen

*Dr. in Medicine, Professor,
Professor of the Department of Physical Rehabilitation and Ergo-Therapy of
Rivne Medical Academy*

INDIVIDUAL STYLE OF THE ACTIVITY OF MILITARIES

Recently, the attention of Ukrainian society has been focused on the Armed Forces, and this problem is being discussed by political leaders, experts and public activists. Such interest is caused by several reasons, the main one is Russian aggression against Ukraine. Attention to the state of the army and navy, their ability to defend the independence and territorial integrity of the country has become the most relevant in the entire period of our Ukrainian independence.

Modern military sphere faces various challenges, such as new technologies, geopolitical changes and a need to adapt to different types of threats. In this context, understanding and taking into account the individual characteristics of military personnel becomes an important component of strategic human resource management in the army. The study of the individual style can contribute to the formation of personalized approaches to the training, development and management of military personnel. The emergence of the concept of “style” in the system of psychological categories has aroused a great interest associated with the growth of expectations for the deepening of our knowledge about the nature of human intelligence. For many decades, the results of style studies have been interpreted through the prism of a certain initial content, which was embedded in the concept of “style”.

Effective leadership is a pressing issue of the militaries. A soldier’s individual style can determine his/her ability to adapt quickly, to lead and to make decisions in stressful situations. Understanding these aspects will help us to develop personnel management strategies with the aim of improving the leadership qualities of military leaders. Despite that fact that the military profession is considered by us as a prestigious and universally one well-recognized in the society, there are serious problems that affect personnel turnover in this field. One of the main reasons for the departure of military personnel from the service is communication difficulties that may arise in the context of internal organization or interaction with colleagues. In addition, a low level of social security and the lack of sufficient material incentives also affect the desire of individuals to serve in

the army. These factors pose serious challenges to ensuring a permanent and stable personnel base for military structures.

So, **the purpose** of our article is to show the peculiarities of individual style of the activity of militaries in modern military sphere.

Presentation of the main material of the research. One of the reasons for dissatisfaction with the service can be identified as intangible, in particular organizational reasons (the commanders' focus only on increasing the number of servicemen, the irregularity of working hours and rest time, the formation of relationships between commanders and contract servicemen based on stereotypes of the Soviet past). Also, studying the individual style of military personnel can improve their adaptation to different circumstances and optimize team interaction. This is especially important in the modern military environment, where circumstances change rapidly and tasks require flexibility and quick decision-making.

The use of an individual approach is the most important mean for developing a creative attitude of the commander (a chief) to the organization of moral and psychological activity in a team (a group, a department). When a commander (a chief) uses this proven principle, he/she inevitably improves the style of his/her activity, it is enriched with experience in the activity with other people. Therefore, the study of the theoretical and methodological foundations of determining the individual style of professional activity of a military serviceman is at the level of the intersection of issues of Military Psychology, Human Resource Management and Strategic Management. This research is important for the further improvement of the military sphere.

The Russian-Ukrainian war brought changes to the lives of all Ukrainians, and it encouraged servicemen to show their best features and qualities, to show the level of preparedness directly on the battlefield. In combat conditions, the rules of the game changed in the military environment. The war encouraged the development and formation of new commanders-leaders. In the scientific context, the study of the individual style of professional activity of military personnel is limited. Even existing studies concern a limited range of characteristics, which makes it relevant to further study the problem taking into account its applied value. To achieve this goal, the concept of integral individuality to professional self-esteem was used. The study includes psychodiagnostic methods and questionnaires to assess integral indicators of professional self-esteem and success of military personnel. Cluster analysis identified different groups of conscripts with different levels of motivation to serve in the Defense Forces. Comparison of the groups revealed differences, in particular, in the stability of emotions, sensitivity to failures, communicative effectiveness, conservatism, suicidal tendencies and the level of professional self-esteem. The results obtained by us can be used to develop recommendations and self-improvement programs for military personnel.

Individual leadership influence is the skill of shaping future military leaders, rather than squeezing all the vitality and energy out of subordinates to achieve selfish goals. In the future, they will treat others by the same way you treat them. As a military leader, you must be accessible, you have to be interested in meeting the individual needs of your people, and at the same time to be vigilant. The basis of individual influence is mutual trust and respect, which there are the foundation of military leadership. The study of various professions within the paradigm of studying individual characteristics and necessary qualities for successful activity in a particular profession, such as professioniograms and psychograms, takes place in the field of Psychology. In this context, the concepts of success and individual psychological characteristics of the personality interact each other. Thus, everything related to personnel can be attributed to the psychological aspect of any professional activity.

The main idea of the study is to provide an alternative approach to profiling and increasing motivation for service among conscripts, using the concept of the "Tenth Man Doctrine" adopted by Mossad officers after the Yom Kippur War. Its main idea is the most fully expressed by the following statement: "If nine of us, based on the available information, have reached absolutely identical conclusions, the tenth person is obliged to disagree. No matter how absurd it may seem, the tenth person must defend the assumption that the other nine were mistaken" [1, p. 9].

Individual style of professional activity is considered as a unique way for a serviceman to reveal his/her professional abilities and make decisions. The formation of individual style is determined by various factors, such as a personality, the experience, education and context of the activity. Individual style affects the way of performing professional tasks and making decisions in different situations. For scientific researches and their practical application, it is necessary to develop methods and tools for diagnosing and measuring the individual style of future servicemen. A comprehensive approach to the theoretical aspects of individual style allows for a deeper understanding and effective optimization of the integration of civilians into the professional activities of military personnel. Motivation, leadership and the individual profile of a military personnel are interrelated and influence each other in the context of military activities.

Researches into the motivation of professional activity based on the study of complexes of defining human needs. It became an important part of the theory and practice of management in the middle of the 20th century. One of the most recognized theories outside the scientific community is Abraham Maslow's hierarchy of needs [2]. The achievements of the outstanding American psychologist of humanistic orientation, Abraham Maslow, are recognized not only among his students and followers of the era of post-industrial society, but also among modern researchers. Maslow's theory serves as an important point of reference and a model for the development of humanistic approaches in various fields of social sciences.

A comparative analysis of Maslow's hierarchy of needs and similar concepts in the field of motivation and related some dominant topics in humanitarian studies, which highlight unique changes in the studied phenomena, which, in our opinion, need to be interpreted in the socio-ontological and worldview context of a person's personal existence in the information age. The doctrine of military leadership in the Armed Forces of Ukraine defines, that the character of a military leader determines his personal traits, values and leadership style. A military leader must have a strong character that helps him lead a team in conditions of stress, uncertainty and difficult situations.

A leader's personal reputation is a valuable resource and the result of a leader's constant work on himself and his image, which is always appreciated by others. Leaders who firmly adhere to current laws, rules and standards, demonstrate moral and ethical virtues, and establish effective communication always win the trust of their subordinates and strengthen the trust of the nation they serve.

Conclusions. Leaders must consistently demonstrate positive character traits and inspire others to do the same. The teamwork required to accomplish military tasks at all levels requires each service member to possess certain desirable character attributes (traits). Such traits are: *Military values*: The most important ethical guidelines that guide military leaders in their activities, form a common professional identity and moral behavior. They guide the decisions and actions of leaders in the execution of missions, the performance of duties in all spheres of life. *Empathy*: The tendency to experience something from another person's perspective, to understand their state. The ability to identify with and understand the feelings and emotions of another person, which contributes to better communication and better leadership. The desire to care for subordinates and those ones who are around them. *Military Ethos*: Internal shared views and beliefs that embody the spirit and traditions of military service. *Selfless service*: Decisions and actions consistent with military values, willingness to follow lawful orders. Motivation to achieve the mission goal, focus on it and support of subordinates. Service requires the leader not to seek personal recognition, praise and benefit for himself, but to focus on team development.

Literature

1. Приходько І.І. Використання автоматизованого психодіагностичного комплексу визначення професійної придатності військовослужбовців внутрішніх військ для розподілу кандидатів за військово-обліковими спеціальностями різних типів військових частин внутрішніх військ МВС України: монографія. Харків: Акад. ВВ МВС України, 2012. 386 с.

2. Maslow A. Theory of Human Motivation. Toronto, Ontario ISSN 1492-3713. Rezhym dostupu: <https://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm> (дата звернення: 15.12.2023).

Форум з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність», 27-28.02.2025р.

ЗМІСТ

Августюк Марія, Демидюк Володимир Способи зменшення негативного впливу румінації в учасників бойових дій	3
Березюк Тетяна Соціально-психологічний супровід ветеранів війни та членів їх сімей	5
Вронська Вікторія Нові виклики в умовах війни: стратегії відновлення фізичного та ментального здоров'я вихованців	8
Галатюк Михайло. Спортивна діяльність як інструмент фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів	10
Галушко Любов, Амурова Яна Особистісна психокорекція військовослужбовця як передумова самозбереження ментального здоров'я	14
Галушко Олена Психологічна підтримка ментального здоров'я сімей учасників бойових дій	16
Герасимчук Оксана Особливості поглядів на психологічні теорії агресії	19
Гільман Анна Особливості психічного здоров'я осіб, постраждалих внаслідок війни	24
Главінська Олена, Главінська Еліна Стратегії психологічного відновлення військовослужбовців та ветеранів бойових дій	26
Гуцалюк Ігор Адаптивний спорт як інструмент відновлення ветеранів	29
Джеджера Ольга Досвід країн НАТО в роботі з ветеранами з ПТСР	31
Демчук Олена, Артемова Ольга Військові з інвалідністю: шляхи подолання комунікативних труднощів	34
Денищук Інна Психологічна підтримка дітей під час війни в умовах закладу освіти	36
Дружиніна Інна Особливості соціально-психологічної підтримки членів сімей військовослужбовців	39
Марциновський Віталій, Загоруйко Геннадій. Витоки та причини розвитку синдрому вигорання у бійців у зоні бойових зіткнень	41
Ivashkevych Eduard, Kharchenko Yevhen Individual style of the activity of militaries	43
Каплун Олег, Фількіна Тетяна Посилення резильєнтності поранених учасників бойових дій та ветеранів через медіаторів	46
Карповець Максим. Перформативні методики у реабілітаційній та корекційній практиці в умовах війни	48
Кравченко Оксана Роль закладів вищої освіти у розвитку ветеранського руху	50
Кулаков Руслан. Збереження психічного здоров'я військовослужбовців як соціально-психологічна проблема	52
Кулакова Лариса Особливості використання арттерапії у роботі з військовими і ветеранами	55
Лазоренко Борис Комплексне забезпечення психологічного особистості та спільноти в умовах війни	57
Луцик Галина. Особливості психологічної реабілітації після війни: гендерні аспекти	59
Лютко Оксана. Алгоритм взаємодії з людьми з психічними розладами	61
Матласевич Оксана, Котовська Юлія Роль екзистенційних аспектів у посттравматичному зростанні студентської молоді	63
Mykhalchuk Nataliia, Ivashkevych Ernest Teenagers' experience of the war situation in Ukraine	66

Мовчко Олег. ПТСР і нічні кошмари, як війна залишає відбиток у свідомості та несвідомому	68
Молочко Ярослав Нарцисичний симптомокомплекс як механізм подолання бойового стресу та психологічної травми	71
Нелюб Євген Активний туризм як засіб поліпшення психоемоційного стану ветеранів війни в Україні	74
Немеш Олена. Психологічна допомога ветеранам та їх родинам	76
Нечипорук Любов, Килюшик Тетяна Особливості надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам в умовах воєнного стану	78
Ніколайчук Галина, Ногачевська Інна Відновлення ментального здоров'я ветеранів у процесі вивчення іноземних мов	81
Оксенюк Оксана Стратегії втручання у соціальній роботі з внутрішньо переміщеними особами (ВПО)	84
Остапчук Микола, Філоненко Руслана Забезпечення активної реабілітації ветеранів наданням підтримки у сфері освіти	87
Павелків Віталій Емоційна регуляція у ветеранів: виклики та шляхи подолання	89
Павелків Катерина Роль сім'ї та громади у процесі реінтеграції ветеранів у цивільне суспільство	91
Письменний Сергій Вплив психологічних травм партнерів на подружні стосунки викликаних війною	93
Пономаренко Вадим Гігієна сну як ключовий фактор відновлення здоров'я ветеранів	95
Петрук Людмила Особливості соціальної інтеграції та адаптації внутрішньо переміщених осіб в територіальних громадах	98
Пуха Наталія, Широких Анастасія Проблема стресу у підлітків під час війни	100
Савуляк Вікторія Християнське консультування як напрям психологічної допомоги	103
Ольга Созонюк Вплив воєнних дій в Україні на психічне здоров'я здобувачів вищої освіти	105
Стасюк Марія Захищеність психологічна як передумова конструктивного подолання особистістю стресової ситуації в умовах війни	107
Стеца Наталія Соціальна інтеграція дітей військовослужбовців: труднощі та перспективи	111
Супрун Віктор Психологічне благополуччя вагітних жінок в умовах війни: стратегії адаптації	113
Сяська Інна Стратегія соціальної реабілітації ветеранів та членів їх сімей в умовах війни в Україні	116
Тетеря Костянтин, Кротенко В. Теоретичні аспекти травматичного досвіду. Посттравматичний стресовий розлад і феномен посттравматичного зростання	119
Трохимчук Ірина Відновлення ментального здоров'я ветеранів засобами природи	122
Черноус Тетяна, Гордійчук Ірина, Баранович Софія Роль см'ї у подоланні наслідків материнської депривації та шкільної адаптації дітей в умовах війни	124
Чернієнко О. Відновлення фізичного здоров'я учасників бойових дій з вадами слуху	126
Юрчук Олена Особистісна резильєнтність як умова ефективності взаємодії психолога з учасниками бойових дій та ветеранами	128

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ.

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
проведеної в межах *Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх
сімей «Рівненська єдність»***

27-28 лютого 2025 року

Упорядники:
***проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова,
проф. В. Безлюдна***

